

УДК 334.754.137.02

DOI: <https://doi.org/10.32782/CMI/2025-16-20>**Мозговий О.М.**

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри міжнародних фінансів,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6752-4816>

Швиданенко О.А.

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри міжнародної економіки,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5021-0271>

Швиданенко В.І.

аспірант,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-4783-1024>

ФІНАНСОВІ СТРАТЕГІЇ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

У статті досліджено концептуальні засади та практичні аспекти формування фінансових стратегій транснаціональних корпорацій (ТНК) в умовах глобалізаційної нестабільності. Підкреслено зростання впливу ТНК на світову економіку та їхню подвійну роль як рушіїв інновацій і джерел системних ризиків. Проведено діагностику 20 провідних ТНК зі списку Fortune Global 500 (2024) за абсолютними та відносними показниками. Виявлено домінування торговельно-дистрибуторського, енергетичного, технологічного та фінансового секторів, а також лідерство компаній США при зростанні ролі державних корпорацій Китаю. Обґрунтовано, що сучасні фінансові стратегії ТНК мають бути адаптивними, цифровізованими та орієнтованими на стійкість і довгострокову конкурентоспроможність у турбулентному глобальному середовищі.

Ключові слова: транснаціональні корпорації (ТНК), фінансова стратегія, транснаціоналізація, глобалізація, глобальні процеси, світова економіка.

Mozgovyy Oleg, Shvydanenko Oleg, Shvydanenko Vadym
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

FINANCIAL STRATEGIES OF TRANSNATIONAL CORPORATIONS IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION INSTABILITY

The article explores the conceptual foundations and practical aspects of forming financial strategies of transnational corporations (TNCs) under the conditions of globalization instability. It emphasizes the growing influence of TNCs on global economic dynamics and their dual role as drivers of innovation and sources of systemic risks. Based on UNCTAD methodology, the paper interprets the Transnationality Index (TNI) as a criterion for determining the degree of internationalization and integration of corporations into the global economy. A diagnostic analysis of the top 20 global TNCs from the Fortune Global 500 (2024) ranking was conducted according to absolute and relative indicators (sales, assets, profit, revenue growth, return on assets, and labor productivity). The study identifies sectoral patterns of global corporate development, highlighting the dominance of trade-distribution, energy, technological, and financial-investment sectors. The results demonstrate that U.S. corporations retain a leadership position (60%), while the growing share of Chinese state-owned TNCs reflects the shift of economic power toward Asia. The research reveals that technological companies show the highest efficiency due to innovation-driven strategies, whereas resource-based corporations ensure stability but face cyclical constraints. The constructed BCG-type matrix visualizes structural polarization within the global corporate system, where innovative and trade corporations generate growth zones, and energy and industrial companies sustain long-term stability. The findings also highlight the increasing convergence between financial and technological strategies, as corporations seek to strengthen digitalization, automation, and data-driven decision-making in their financial management models. It is argued that adaptive, flexible, and sustainable financial strategies become decisive for maintaining profitability and competitiveness in an era of global uncertainty. Furthermore, the research underscores the necessity for multinational enterprises to integrate ESG principles and innovation-based investment approaches into their financial architectures.

Keywords: transnational corporations (TNCs), financial strategy, transnationalization, globalization, global processes, world economy.

Постановка проблеми. Для сучасного етапу розвитку транснаціональних корпорацій характерною є тенденція динамічного формування різних за змістовним наповненням міжорганізаційних бізнес-мереж задля створення можливостей компаніям інтегрувати

зусилля та ресурсний потенціал щодо підвищення рівня їх конкурентоспроможності та створення інноваційних послуг і продуктів.

Наявна ділова практика свідчить про порівняно високий рівень ефективності бізнес-екосис-

тем. Вони мають ряд переваг, а саме: по-перше, дієву взаємопов'язану систему постачальників; по-друге, сучасну парадигмальну конструкцію виробників, дистриб'юторів та інших зацікавлених партнерів; по-третє, необхідні передумови щодо спільного генерування цінності для кінцевого споживача.

Визначальне місце серед таких бізнес-систем зайняли екосистеми транснаціональних корпорацій. Ця дефініція має майже півстолітній життєвий цикл, що доводить її здатність створювати глобальні проривні технології, продукувати інноваційну продукцію та формувати інтелектуальний капітал, а також нарощувати колосальний ресурсний потенціал. Водночас, процеси сингулярності об'єктивно спонукають до формування і реагування щодо створення і постійного вдосконалення їх фінансових концептуальних засад, з врахуванням високого рівня ризикованості і турбулентності зовнішнього середовища функціонування бізнесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика обґрунтування та розробки фінансових стратегій багатонаціональних корпорацій в умовах глобалізації досліджувалась провідними зарубіжними і вітчизняними науковцями. Це наукові здобутки Ч. Гіла [1], М. Портера [8], П. Баклі [11], М. Кессона [12], а також А. Рагмена й А. Вербеке [15] щодо стратегічного управління в міжнародному бізнесі та специфіки конкуренції на глобальному ринку, диференціації конкурентних стратегій і глобалізаційних ефектів транснаціональних корпорацій

Ряд вітчизняних вчених, а саме: Дугієнко Н.О. [2], Качур А.В. [3], Рогач О.І. [9], Кузьминчук Н.В. і Куценко Т.М. [6] та інші акцентували увагу на стратегічних аспектах транснаціональних корпорацій, а також на теоретичних засадах формування фінансової стратегії в умовах глобалізації. Аспекти диференціації конкурентних стратегій багатонаціональних корпорацій досліджували у своїй науковій праці Заяць О.І. та Ткачук Н.Л. [10].

Формування цілей статті (постановка завдання). Мета даного дослідження полягає у систематизації й обґрунтуванні підходів до формування ефективних фінансових стратегій транснаціональних корпорацій в умовах глобалізаційної нестабільності, зростання ризиків і викликів щодо забезпечення їхньої стійкості й конкурентоспроможності на світових ринках.

Виклад основного матеріалу дослідження. У науковій літературі та в офіційних документах міжнародних організацій подано ряд трактувань дефініції «транснаціональні корпорації (ТНК)». За визначенням ООН, ТНК – це компанії, які здійснюють володіння або управління виробництвом продукції чи послуг за межами країни походження [16]. Ключовим чинником є процес вкладення капіталу задля поєднання його в межах глобалізованого виробництва із закордонною робочою силою.

ТНК вважаються основою транснаціонального простору, які характеризуються наявністю міжнародного виробництва, що інвестується прямими іноземними інвестиціями і контролює свої закордонні філії [5, С. 78–79]. Найбільші вигоди від ТНК одержує країна базування зі штаб-квартирою материнської компанії ТНК. Слід акцентувати увагу на засадах їх глобальних масштабів, як надзвичайно складної

соціально-економічної системи із широкою диверсифікацією, що поєднує виробничі, науково-технологічні, комерційні та управлінські структури і потребує вибору і реалізації альтернативних фінансових стратегій з врахуванням дії чинників глобалізації.

Найпоширенішим у міжнародній практиці підходом віднесення корпорації до транснаціональних є визначення індексу транснаціональності (Transnationality Index, TNI), який Конференція Організації Об'єднаних Націй з торгівлі та розвитку (UNCTAD) використовує для оцінювання рівня міжнародної присутності компанії. Цей показник розраховується як середнє значення трьох коефіцієнтів, а саме: часток іноземних активів у загальних активах, іноземних продажів у загальному обсязі реалізації та іноземного персоналу у загальній чисельності працівників [17]. Отримані вищі значення індексу TNI свідчать про глибшу інтегрованість компанії у глобальний економічний простір й у міжнародні виробничі, фінансові й трудові відносини.

Слід відзначити, що саме транснаціоналізація є одним із наявних джерел глобалізації. Феномен ТНК в процесах глобальних операцій, в результаті яких розвивається і посилюється світова інтеграція, а саме вагома частка виробництва продукції; споживання експортних та імпорتنих операцій, грошових потоків залежать від міжнародних центрів розташованих за межами країни. Тобто, утворення ТНК є результатом транснаціоналізації і визначальною рушійною силою глобалізації.

У контексті дослідження фінансових моделей і стратегій ТНК, а також світових глобалізаційних трендів, які їх визначають, проведена діагностика двадцяти найпотужніших транснаціональних світових корпорацій [13] у контексті досягнення цілей сталого розвитку за класичними драйверами досягнених в умовах глобалізаційних викликів найвищих результативних показників.

Нами виокремлені як кількісні абсолютні показники, так і відносні, спрямовані на визначення рівня ефективності функціонування ТНК. Безпосередньо до кількісних абсолютних показників були віднесені обсяг реалізованої продукції, вартість активів, чистий прибуток, відсотковий приріст обсягу реалізації за рік і чисельність персоналу. До індикаторів, які відображають індикатори якісного характеру, були виокремлені: рентабельність активів, оборотність активів (обсяг реалізованої продукції на один дол. США активів) і продуктивність праці.

Усі вказані індикатори досліджуваних найпотужніших світових ТНК наведені у табл. 1.

Важливо дослідити приналежність корпорацій за країною походження та сферою діяльності. Так, штаб-квартири 12 з 20 компаній (тобто 60%) знаходяться у США, ще 4 (20%) – у Китаї, а також по одній у Саудівській Аравії, Німеччині, Японії та Великій Британії.

Традиційно, домінування американських компаній свідчить про провідну роль США у глобальній економіці та їхню здатність впливати на ключові тенденції світового бізнесу. Разом з тим, висока частка китайських компаній підкреслює зміщення економічного центру у бік Азії, а також зростання фінансового та індустріального потенціалу Китаю. При цьому більшість китайських ТНК є державними підприємствами, тобто їхня діяльність має інший вимір глобалізації,

Таблиця 1

Показники діяльності ТОП-20 ТНК світу за обсягом виручки у 2024 р.
(за даними рейтингу Fortune Global 500)

ТНК	Країна	Галузева приналежність	Річний обсяг реалізації, \$ млрд	Вартість активів, \$ млрд	Приріст реалізації за рік, %	Чистий прибуток, \$ млрд	Чисельність персоналу, тис. осіб	Рентабельність активів, %	Оборотність активів	Продуктивність праці, млн дол. США/ос.
Walmart	США	Роздрібна торгівля	681,0	260,8	5,1	19,4	2100,0	7,45	2,61	0,32
Amazon	США	Інтернет послуги та роздрібна торгівля	638,0	624,9	11,0	59,2	1556,0	9,48	1,02	0,41
State Grid	Китай	Електроенергетика	548,4	797,7	0,5	10,0	1354,3	1,26	0,69	0,40
Saudi Aramco	Саудівська Аравія	Паливна (нафто-видобування)	480,2	645,1	-3,0	105,0	75,1	16,27	0,74	6,39
China National Petroleum	Китай	Нафтопереробка	412,6	607,6	-2,2	22,4	985,2	3,69	0,68	0,42
Sinopec Group	Китай	Нафтопереробка	407,5	375,4	-5,2	8,0	495,1	2,14	1,09	0,82
UnitedHealth Group	США	Медичне страхування та охорона здоров'я	400,3	298,3	7,7	14,4	400,0	4,83	1,34	1,00
Apple	США	Електроніка, ІТ	391,0	365,0	2,0	93,7	164,0	25,68	1,07	2,38
CVS Health	США	Охорона здоров'я, роздрібна торгівля (фармацевтика)	372,8	253,2	4,2	4,6	259,5	1,82	1,47	1,44
Berkshire Hathaway	США	Фінанси, страхування	371,4	1153,9	1,9	89,0	392,4	7,71	0,32	0,95
McKesson	США	Оптова торгівля медичними товарами	359,1	75,1	16,2	3,3	44,0	4,39	4,78	8,16
Volkswagen	Німеччина	Автомобілебудування	351,1	655,3	0,8	12,3	646,5	1,87	0,54	0,54
Alphabet	США	Інтернет послуги та роздрібна торгівля	350,0	450,3	13,9	100,1	183,3	22,24	0,78	1,91
Exxon Mobil	США	Нафтопереробка	349,6	453,5	1,5	33,7	60,9	7,43	0,77	5,74
Toyota Motor	Японія	Автомобілебудування	315,1	624,5	1,0	31,3	383,9	5,01	0,50	0,82
China State Construction Engineering	Китай	Будівництво та інжиніринг	304,1	438,0	-5,1	3,7	361,2	0,84	0,69	0,84
Cencora	США	Оптова торгівля медичними товарами	294,0	67,1	12,1	1,5	44,0	2,25	4,38	6,68
Shell	Велика Британія	Нафтопереробка	289,0	387,6	-10,6	16,1	96,0	4,15	0,75	3,01
JPMorgan Chase	США	Комерційні банки та фінансові послуги	278,9	4002,8	16,5	58,5	317,2	1,46	0,07	0,88
Costco Wholesale	США	Роздрібна торгівля	254,5	69,8	5,0	7,4	333,0	10,55	3,64	0,76

Джерело: систематизовано і розраховано авторами за [13]

оскільки тісно пов'язана з реалізацією національних економічних пріоритетів, що проявляється у масштабних інвестиціях в енергетичний, інфраструктурний та технологічний сектори з метою глобального посилення економічної та політичної ролі Китаю [14].

Галузева приналежність компаній віддзеркалює пріоритетні сектори економіки, а саме: торговельно-дистриб'юторського, паливно-енергетичного й технологічного, а також виробничого і фінансово-інвестиційного.

З метою подальшого аналізу проведені ранжування за кожним із восьми індикаторів і розраховано сукупний рейтинг, що дозволило визначити позиційну нішу кожної досліджуваної корпорації у глобальному просторі (табл. 2).

За проведеними діагностуванням можемо констатувати, що розмір виручки є тільки з одним факторів, які відображають ефективність діяльності ТНК. Так, багатонаціональна корпорація Walmart має найкращу

позиції щодо величини обсягу реалізації продукції та кількості персоналу, а також порівняно високий рівень оборотності активів, у той час величина чистого прибутку і рентабельності активів є тільки 10 за рангом. За сукупністю рангів компанія замикає п'ятірку найкращих компаній.

Збалансованими за всіма показниками є компанії з повним або частковим технологічним орієнтиром бізнес-моделі. Так, перше, друге і четверте місця у сукупному рейтингу посідають відповідно корпорації Amazon (поєднує функції глобальної торговельної платформи та провайдера технологічних послуг), Alphabet (сфера інтернет послуг й інформаційних технологій), а також Apple (виробництво електроніки, програмного забезпечення та цифрових послуг).

Традиційна нафтова корпорація Saudi Aramco посідає розрахункове третє місце серед найбільших транснаціональних компаній світу, що підтверджує збереження високої залежності глобальної економіки

Таблиця 2

Ранги ТОП-20 ТНК світу за обсягом виручки у 2024 р.

ТНК	Річний обсяг реалізації, \$ млрд	Вартість активів, \$ млрд	Приріст реалізації за рік, %	Чистий прибуток, \$ млрд	Чисельність персоналу, тис. осіб	Рентабельність активів, %	Оборотність активів	Продуктивність праці, млн дол. США/ос.	Сукупний ранг
Walmart	1	16	7	10	1	7	4	20	5
Amazon	2	6	5	5	2	5	9	18	1
State Grid	3	3	15	14	3	19	15	19	12
Saudi Aramco	4	5	17	1	17	3	13	3	3
China National Petroleum	5	8	16	9	4	13	16	17	11
Sinopec Group	6	13	19	15	6	15	7	13	14
UnitedHealth Group	7	15	6	12	7	10	6	9	7
Apple	8	14	10	3	15	1	8	6	4
CVS Health	9	17	9	17	13	17	5	8	15
Berkshire Hathaway	10	2	11	4	8	6	19	10	6
McKesson	11	18	2	19	20	11	1	1	8
Volkswagen	12	4	14	13	5	16	17	16	17
Alphabet	13	10	3	2	14	2	10	7	2
Exxon Mobil	14	9	12	7	18	8	11	4	9
Toyota Motor	15	7	13	8	9	9	18	14	13
China State Construction Engineering	16	11	18	18	10	20	14	12	20
Cencora	17	20	4	20	20	14	2	2	18
Shell	18	12	20	11	16	12	12	5	19
JPMorgan Chase	19	1	1	6	12	18	20	11	11
Costco Wholesale	20	19	8	16	11	4	3	15	16

Джерело: розраховано і систематизовано авторами за [13]

від енергетичних ресурсів. Високі фінансові показники компанії свідчать, у тому числі, про ключову роль традиційного паливно-енергетичного сектору для глобального бізнесу навіть на тлі активного переходу до низьковуглецевих технологій. Підтвердженням високого рівня глобальної ресурсної залежності є також наявність чотирьох нафтопереробних ТНК у списку найбільших корпорацій.

Для глибшої діагностики трендів розвитку транснаціональних корпорацій і специфіки їхніх фінансових стратегій побудовано графік за принципом матриці BCG, де на горизонтальній осі відображено приріст обсягу реалізації за рік у відсотках, на вертикальній – річний обсяг реалізованої продукції у млрд дол. США, а діаметр кіл відповідає рівню рентабельності активів (у %).

На графіку візуалізуються і підтверджуються описані вище тенденції. Walmart і Amazon не тільки займають дві перші позиції у списку ТОП-20 ТНК, але й демонструють стаке зростання при високій ефективності активів, у тому числі завдяки гнучким інноваційним фінансовим стратегіям. Варто зазначити, що у даному контексті Amazon є ідеально диверсифікованою компанією, яка поєднує прогресивні тенденції сталого зростання завдяки наданню високотехнологічних послуг з традиційно ефективною сферою роздрібною торгівлі.

Усі торговельно-дистриб'юторські корпорації характеризуються зростанням рівня обсягу виручки (права частина рисунку), при цьому класичні мережі роздрібною торгівлі Walmart і Costco Wholesale також показують середній рівень прибутковості, у той час як

дистриб'ютори медичного обладнання та фармацевтичних товарів – нижче середнього.

Найвищий рівень рентабельності активів – у двох технологічних гігантів Apple і Alphabet (25,7% і 22,2% відповідно), що свідчить про найбільш дієву стратегію генерування коштів на вкладений капітал.

Ліва частина рисунку представлена переважно енергетичними компаніями, для яких характерні великі активи при невисоких темпах приросту виручки або навіть її зниження, що є свідченням циклічності діяльності даних та залежності від кон'юнктури світових ринків.

Виробничі компанії та корпорації, що надають фінансові й страхові послуги, переважно зосереджені у центральній зоні, оскільки для них характерні стабільні обсяги доходу з його помірним зростанням. Можна визначити їхні фінансові стратегії як зріле балансування структури активів при середньому рівні прибутковості і цільовій орієнтації на довгострокове утримання ринку.

Підсумувавши вищезазначене, можна висувати про структурну поляризацію транснаціонального сектору, в якій технологічні та торговельні компанії формують зони зростання, тоді як паливно-енергетичні та промислові корпорації залишаються основою фінансової стабільності з повільнішою динамікою розвитку. Така конфігурація відображає поступове зміщення глобальних акцентів до інноваційно-цифрової моделі світової економіки.

Транснаціоналізація характеризується як позитивними наслідками впливу на економічне зростання кра-

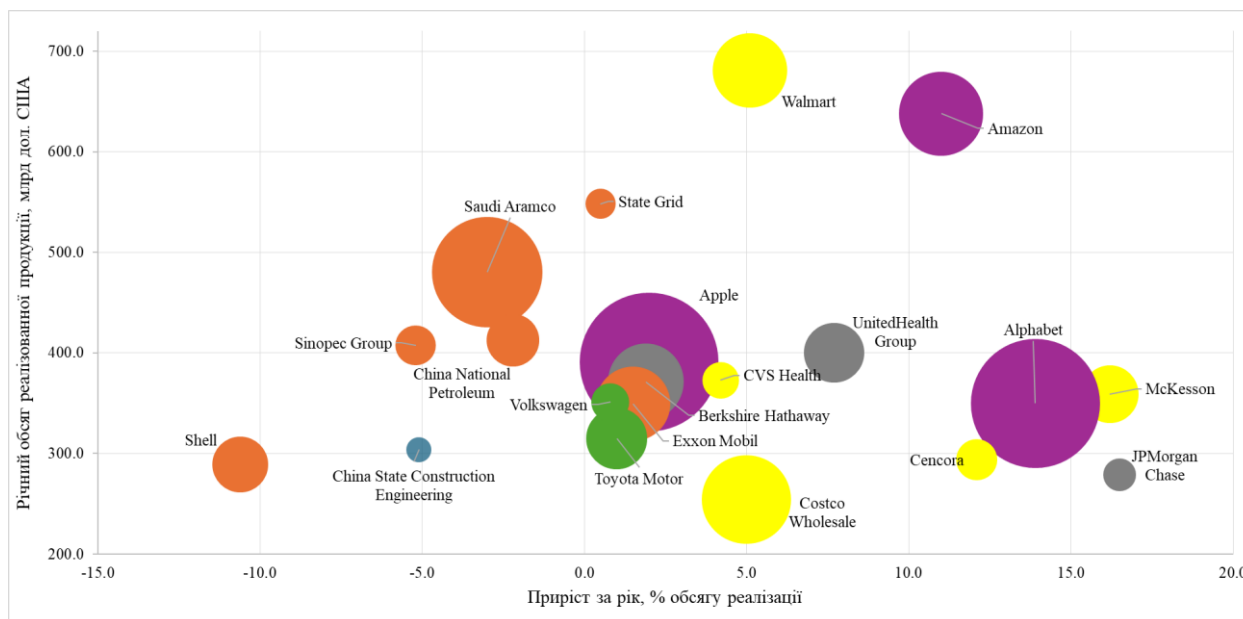

Рис. 1. Позиціонування найбільших транснаціональних корпорацій світу за показниками прибутковості та масштабом діяльності

Джерело: візуалізовано авторами за результатами розрахунків табл. 1

їни, так і певними ризиками та загрозами (табл. 3), які необхідно враховувати при реалізації фінансової стратегії ТНК.

Таким чином, особливостями таких складних бізнес-систем як транснаціональні корпорації є процеси постійного вдосконалення їхніх фінансових компетенцій, які необхідно враховувати в процесах вибору і впровадження сучасних фінансових стратегій [7]. За нашою думкою, важливими параметрами формування довгострокових цілей і відповідних фінансових стратегій є: по-перше, можливості доступу до наявних вагомих джерел ресурсів: технологічних, фінансових, технічних, інтелектуальних; по-друге, наявність потужного фінансового потенціалу, що дозволяє інвес-

тувати у розширення своєї глобальної позиції та динамічно розвивати нові ринки; по-третє, забезпечення необхідного рівня конкурентоспроможності, фінансової стійкості у сучасному турбулентному середовищі; по-четверте, нарощування рівня прибутковості та генерування нових конкурентних переваг; по-п'яте, запровадження високоефективного менеджменту та сценаріїв досягнення прогнозованих цілей і здійснення постійного моніторингу виконання прогнозованих завдань.

При формуванні дієвої фінансової стратегії багатонаціональних корпорацій слід дослідити їхні фінансові компетенції бізнес-систем. Це безпосередньо стосується засадничих аспектів прогнозування у довгостро-

Таблиця 3

Позитивні та негативні риси транснаціоналізації

Позитивні риси транснаціоналізації	Негативні риси транснаціоналізації
- Кластеризація на основі формування міжнародних господарських структур. - Розвиток міжнародної спеціалізації, яка базується на взаємопроникненні капіталу, проривних технологій. - Вільний рух чинників виробництва (послуг). - Динамічний розвиток інноваційної, наукової, технічної та технологічної сфер. - Забезпечення можливості доступу до більш широкої номенклатури якісних і вибору дешевших ресурсів. - У міжнародному глобальному просторі при наявності в країні мережі базування ТНК призводить до посилення її світової ролі в цілому, а також у рейтинговому та іміджевому позиціонуванні. - Підвищення ефективності відтворювальних національних виробничих і сервісних процесів. - Диверсифікація діяльності підприємств у різних сферах у глобальних масштабах. - Наявність альтернативних фінансових стратегій і можливості проведення діагностики для забезпечення більш ґрунтового вибору	- Зростання рівня глобальної конкуренції, що провокує на внутрішньому ринковому просторі занепад вітчизняних виробничих структур, а при певних обставинах навіть банкрутство. - Створення сприятливих умов для процесів змін та поглинання національних структур. - Відтік капіталу до більш розвинених держав. - Характерними стають процеси поступової руйнації національно фінансово-економічного суверенітету. - Поява наднаціональних утворень ТНК, які прагнуть забезпечити високий рівень прибутковості і постійного його зростання. - Розташування на території країни екологічно небезпечних виробництв. - Виснаження ресурсного потенціалу, продукування енерго-, матеріало-, трудомістких виробництв без врахування сукупності соціальних чинників забезпечення якості життя населення. - Можливе уникнення сплати податків у країні базування шляхом переливу капіталу у країни, які мають менший рівень оподаткування

Джерело: систематизовано авторами за [3; 4; 9]

ковий перспективі ефективного управління грошовими потоками, стратегічних намірів щодо обґрунтування політики фінансування першочергово проривних технологій, продуктів та сучасних інновацій, а також фінансового контролю та аудиту. Важливим акцентом є запровадження системи щодо оптимізації процесів фінансового менеджменту, визначення найбільш вірогідних перепон і небезпек, які спіткають корпорацію у процесі динамічного зростання і розвитку. Тому архіважливими є системний підхід до обґрунтування цілей і стратегій за умови глобалізації, з оцінюванням сучасних чинників; а саме: соціально-економічних, екологічних та країнних умов. Слід визначити, що функціонування та результативний розвиток таких надзвичайно складних бізнес-екосистем є формування сучасних і постійне вдосконалення їх фінансових компетенцій з урахуванням притаманних цим структурам особливостей та специфіки.

Отже, вплив глобальної переорієнтації ринків продукції призвів до необхідності навіть гігантів корегувати стратегії розвитку, зокрема, і фінансові стратегії пошуку нових шляхів забезпечення прибутку багатонаціональних корпорацій, включаючи швидку диференціацію конкурентних стратегій до сучасних реалій ведення бізнесу в ринкових умовах глобалізації. Це зумовило розширення ТНК у різних країнах і отримання там наявних переваг у порівнянні з місцевими компаніями.

Окремо слід наголосити на стратегічних напрямках майбутнього міжнародного поділу праці, щоб зали-

шатися конкурентоспроможними. Основні з них прогножуються такі: цифрова трансформація, роботизація, біоінженерія, нанотехнології, 3D-друкування їжі, соціальне підприємництво і започаткування нової парадигмальної орбіти соціального бізнесу з вирішенням проблем збалансування досягнення прогнозованого рівня прибутковості соціального бізнесу; новітні логістичні системи; екологізація на рівні євростандартів.

Висновки. Дослідження конкурентних переваг багатонаціональних корпорацій виявляє закономірності формування фінансових стратегій транснаціональних корпорацій у сучасному глобалізаційному середовищі. Найефективнішими стають моделі, що ґрунтуються на поєднанні інноваційності, технологічної гнучкості та масштабності фінансових операцій. Технологічні корпорації демонструють найвищу рентабельність активів, тоді як енергетичні гіганти забезпечують стабільність завдяки ресурсній базі.

Фінансові стратегії транснаціональних корпорацій повинні враховувати підвищену турбулентність світової економіки та забезпечувати баланс між прибутковістю, стійкістю і адаптивністю до зовнішніх викликів. Особливу увагу слід приділити засадам довгострокових глобальних стратегій; зокрема, фінансових (альтернативних), які формуються під впливом чинників соціально-економічних, екологічних умов ведення бізнесу у різних країнах, насамперед, враховуючи високий ступінь турбулентності зовнішнього середовища, стратегію багатонаціональної диверсифікації.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Гіл Чарльз В. Л. Міжнародний бізнес: Конкуренція на глобальному ринку / Пер. з англ. А. Олійник, Р. Ткачук. Київ : Видавництво Соломії Павличко «Основи». 2001. 856 с.
2. Дугієнко Н. О., Япук Г. С. ТНК в Україні: діяльність та вплив на економіку. *Інфраструктура ринку*. 2020. № 48. С. 15–19. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastructure48-3>
3. Качур А. В., Могилко Д. М. ТНК та їх роль у сучасних міжнародних економічних відносинах. *Економіка і суспільство*. 2018. Випуск 19. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-19-9>
4. Когут М. В. Вплив транснаціональних корпорацій на глобалізацію ринків: можливості та виклики для місцевого розвитку. *Український економічний часопис*. 2024. Випуск 4. С. 20–24.
5. Коровіна Н. В., Бакланова А. О. Основні засади існування транснаціональних корпорацій на глобальному ринку. *Управління змінами та інновації*. 2024. №10. С. 77–82.
6. Кузьминчук Н., Куценко Т., Чорній Д. Особливості стратегічного менеджменту міжнародних корпорацій у контексті підвищення їх конкурентоспроможності. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск 39. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-85>
7. Мартиненко В.П. Концептуальні аспекти фінансової стратегії підприємства. *Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут»*. 2021. № 19. С. 78–81.
8. Портер М. Конкурентна перевага. Як досягти стабільно високих результатів / пер. з англ. І. Емельянової. Київ : Наш формат. 2019. 624 с.
9. Рогач О. Методологічні аспекти аналізу багатонаціональних підприємств. *Міжнародна економічна політика*. 2019. № 2 (31). С. 10–42.
10. Ткачук Н.Я., Заяць О.І. Диференціація конкурентних стратегій багатонаціональних підприємств. *Економіка і суспільство*. 2024. Випуск №67. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-103>
11. Buckley P.J. Internalisation Theory and Outward Direct Investment by Emerging Market Multinationals. *Management International Review*. 2018. N 58. P. 195–224. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11575-017-0320-4>
12. Casson M., Jones G., da Silva Lopes T. Organizational innovation in the multinational enterprise: Internalization theory and business history. *Journal of International Business Studies*. 2019. 50 (8). P. 1338–1358. DOI: <https://doi.org/10.1057/s41267-018-0156-6>
13. Fortune Global 500. URL: <https://fortune.com/global500/>
14. PolSci Institute. The Role and Impact of TNCs in the Global Economy. 2024. URL: <https://polsci.institute/global-politics/role-impact-tncs-global-economy/>
15. Rugman A., Verbeke A. A perspective on regional and global strategies of multinational enterprises. *Journal of International Business Studies*. 2004. Vol. 35. P. 3–18.
16. United Nations. Draft United Nations Code of Conduct on Transnational Corporations. 1983. URL: <https://investmentpolicy.unctad.org/international-investment-agreements/treaty-files/2891/download>
17. UNCTAD – United Nations Conference on Trade and Development. 2024. URL: <https://unctad.org/meeting/launch-world-investment-report-2024>

REFERENCES

1. Hill C. W. L. (2001) Mizhnarodnyi biznes: Konkurentsiia na hlobalnomu rynku [International business: Competing in the global marketplace]. Kyiv: Vydavnytstvo Solomii Pavlychko "Osnovy", 856 p. (in Ukrainian)
2. Dugienko N., Yatsuk A. (2020). TNK v Ukraini: diialnist ta vplyv na ekonomiku [TNCs in Ukraine: activities and impact on the economy]. *Infrastruktura rynku – Market Infrastructure*, no 48, pp. 15–19. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct48-3>
3. Kachur A. V., Mohylko D. M. (2018). TNK ta yikh rol u suchasnykh mizhnarodnykh ekonomichnykh vidnosynakh [TNCs and their role in modern international economic relations]. *Ekonomika i suspilstvo – Economy and Society*, vol 19. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-19-9>
4. Kohut M. (2024). Vplyv transnatsionalnykh korporatsii na hlobalizatsiiu rynkiv: mozhlyvosti ta vyklyky dlia mistsevoho rozvytku [The influence of TNC'S on the globalization of markets: opportunities and challenges for local development]. *Ukrainskyi ekonomichnyi chasopys*, vol. 4, pp. 20–24.
5. Korovina N, Baklanova A. (2024). Osnovni zasady isnuvannia transnatsionalnykh korporatsii na hlobalnomu rynku. [Basic principles of the existence of transnational corporations on the global market]. *Upravlinnia zminamy ta innovatsii – Change Management and Innovations*, no 10, pp. 77–82.
6. Kuzmynchuk N., Kutsenko T., Chornii D. (2022). Osoblyvosti stratezhichnoho menedzhmentu mizhnarodnykh korporatsii u konteksti pidvyshchennia yikh konkurentospromozhnosti [Features of strategic management of international corporations in the context of increasing their competitiveness]. *Ekonomika i suspilstvo – Economy and Society*, vol. 39, pp. 55–62. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-55>
7. Martynenko V.P. (2021) Kontseptual'ni aspekty finansovoyi stratehiyi pidpryemstva [Conceptual aspects of financial strategy of an enterprise]. *Ekonomichnyi visnyk NTUU "Kyivskyy politekhnichnyy instytut"*, no 19, pp. 78–81.
8. Porter M. (2019) Konkurentna perevaha. Yak dosiahyty stabilno vysokykh rezul'tativ [Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance by Michael E. Porter]. Kyiv: Nash Format, 624 p. (in Ukrainian)
9. Rogach O. (2019). Methodological aspects of the analysis of multinational enterprises. *The Journal of International Economic Policy*, no 2(31), pp. 10–42.
10. Tkachuk N., Zayats O. (2024). Dyferentsiatsiia konkurentnykh stratehii bahatonatsionalnykh pidpryemstv [Differentiation of competitive strategies of multinational enterprises]. *Ekonomika i suspilstvo – Economics and Society*, no 67, DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-103>
11. Buckley P. J. (2018). Internalisation Theory and Outward Direct Investment by Emerging Market Multinationals. *Management International Review*, no 58, pp. 195–224. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11575-017-0320-4>
12. Casson M., Jones G., da Silva Lopes T. (2019). Organizational innovation in the multinational enterprise: Internalization theory and business history. *Journal of International Business Studies*, no 50 (8), pp. 1338–1358. DOI: <https://doi.org/10.1057/s41267-018-0156-6>
13. Fortune Global 500. Available at: <https://fortune.com/global500/>
14. PolSci Institute (2024). The Role and Impact of TNCs in the Global Economy. Available at: <https://polsci.institute/global-politics/role-impact-tncs-global-economy/>
15. Rugman A., Verbeke A. (2024). A perspective on regional and global strategies of multinational enterprises. *Journal of International Business Studies*, vol. 35, pp. 3–18.
16. United Nations (1983). Draft United Nations Code of Conduct on Transnational Corporations. Available at: <https://investmentpolicy.unctad.org/international-investment-agreements/treaty-files/2891/download>
17. UNCTAD (2024). United Nations Conference on Trade and Development. Available at: <https://unctad.org/meeting/launch-world-investment-report-2024>

Стаття надійшла: 24.10.2025

Стаття прийнята: 21.11.2025

Стаття опублікована: 05.12.2025